

Autisme bij jonge kinderen

8 oktober 2014, AIC Groningen
dr. E.M.A. Blijd-Hoogewys

Spreker van deze avond

- dr. Els Blijd-Hoogewys
 - Klinisch psycholoog/psychotherapeut
 - Hoofd INTER-PSY Infantteam & Autismeteam
 - Hoofd Research & Development INTER-PSY

Achtergrond INTER-PSY

- GGz
 - Assen | Delfzijl | Drachten | Groningen | Hoogezand Meppel | Muntendam | Oosterwolde | Oude Pekela | Roden | Sappemeer | Stadskanaal | Uithuizen | Veendam | Wildervank | Winschoten
- Infantteam (IPI)
 - 0-6 jarigen
 - Alle ontwikkelingsniveaus
 - Met ontwikkelingsproblematiek
 - Ook risicokinderen

Geen wachtlijst

Wat is autisme?

Wat is ASS?

- Domein 1: Sociale interactie & communicatie
 - Sociaal-emotionele wederkerigheid
 - Non-verbaal communicatief gedrag
 - Ontwikkelen & onderhouden van relaties
- Domein 2: Rigiditeit in denken & doen
 - Stereotiep gedrag
 - Hardnekkig vasthouden aan routines
 - Zeer beperkte/gefixeerde interesses
 - Hyper- of hyposensitiviteit

Autisme is een syndroom

- ASS is een levenslange ontwikkelingsstoornis
 - Erfelijkheid speelt een rol
- Diagnostiek is gebaseerd op gedragsobservatie
 - Er zijn een aantal gedragsymptomen
 - Er zijn geen gevalideerde 'biomarkers'

Vroege herkenning

Eerste zorgen ouders

Chawarska et al., 2008

- Meeste ouders ervaren zorgen
 - Vanaf dat kind 12-18 mnd is
 - 30-50 % tijdens 1e levensjaar
 - 80-90 % voor einde 2e levensjaar
- Meest gerapporteerde eerste zorgen:
 - Achterstand in spraaktaalontwikkeling
 - Beperkte responsiviteit: doof?
 - A-specifieke problemen: eten, slapen, temperament & aandacht

Alarmsignalen (1/2)

ESAT, 2007

Bij 12 mnd

- Niet brabbelen
- Geen interesse in anderen
- Niet lachen naar anderen
- Niet reageren bij toespreken
- Geen gebaren (wijzen, zwaaien)

Alarmsignalen (2/2)

ESAT, 2007

Bij 18 mnd

- Geen functioneel gebruik woorden

Bij 24 mnd

- Geen tweewoordzinnen

Op alle leeftijden

- Elk verlies van taal of sociale vaardigheden

Joint Attention

Buruma & Blijd-Hoogewys, 2010

Vaardigheid om aandacht te delen met ander & zich daarbij te richten op object / gebeurtenis van gedeelde interesse

- Oogcontact
- Blickwisselen
- Gebaren (bijv. wijzen)

Belang Joint Attention

Kasari et al., 2008, 2012

- Essentieel om te kunnen leren van andere mensen = basis van verdere ontwikkeling
- Voorloper van
 - Taal
 - Sociale ontwikkeling
 - Communicatieve ontwikkeling
- Focus binnen vroeginterventies

Wetenschappelijk onderzoek

- WTA, 2010
 - De ontwikkeling van Joint Attention en vroeg sociaal-communicatief gedrag bij kinderen met een autismespectrumstoornis
- Ontwikkeling VSCG & VSCG-2:
 - IMFAR 2013
 - NAC 2014

Vroegdiagnostiek

Wat doen bij vermoeden?

- Overleg met HA/CB
- Verwijzing
 - Via CB > IVH-team & eventueel later GGz OF
 - Via HA > GGz

Vroegdiagnostiek bij ASS

Van Daalen, 2009

- Diagnose ASS betrouwbaar te stellen vanaf 18-24 mnd
- **Recent onderzoek: 14 mnd?**
- Diagnoses relatief stabiel
 - Op 3, 9 & 12 jarige leeftijd nog aanwezig
 - Wel verschuiving binnen spectrum

Inhoud diagnostiek

- Intakegesprek (1-2)
- 2 observaties
 - Thuis
 - 2e milieu
- Psychologisch onderzoek
 - Niveaubepaling
 - Vragenlijsten: neuropsychologische screening
 - ADOS-P
- Adviesgesprek

Wetenschappelijk onderzoek

www.zebra-project.nl

- ZEBRA: Zusjes En **BR**oertjes van kinderen met ASS
 - UMC Utrecht & UMC Radboud
- Onderzoek naar oorzaken & vroege kenmerken ASS
 - Babyzusjes & -broertjes worden 1e 3 jr gevolgd
 - Onderzoek naar hersenontwikkeling (EEG/NIRS), kijkgedrag (eye-tracking), ontwikkeling & gedrag

Dit is wetenschappelijk onderzoek = erg nodig!!
 Voor klinisch onderzoek: kan brussjesscreening bij INTER-PSY

Vroegbehandeling

Behandelaanbod infantteam

- Psycho-educatie
- Ouderbegeleiding
- Vroegstimulering
 - JASPER
 - Vervolgens: Korte module thuisbegeleiding
- INTER-PSY Thuisbegeleiding
- INTER-PSY Effect (ook levensloopbegeleiding)
- Medicatie
- Fysiotherapie

JASPER-training

- JASPER
 - Joint Attention, Symbolic Play, Engagement & Regulation
- Ontwikkeling
 - Kasari, Paparella & Gulsrud (USA), 2006
 - NL versie: Buruma & Blijd-Hoogewys, 2009
- 15 weken
 - Speelsessies (K&O, video-opname)
 - Nabesprekingsessies a.d.h.v. video (O)
 - Adviezen per mail

Doelgroep JASPER-training

- Kinderen:
 - Leeftijd: 0 tot 6 jaar
 - Alle ontwikkelingsniveaus
 - Duidelijke beperkingen in JA, spelvaardigheden en/of emotieregulatie
 - ASS & andere problematiek
- Ouders
 - Ook geschikt voor ouder(s) met ASS

Wetenschappelijk onderzoek: JASPER

USA

- Kasari e.a., 2006
 - Bij NM: sign. vooruitgang
- Kasari e.a., 2008
 - Bij FU (1jr): sign. betere taal
- Kasari e.a., 2010
 - Bij FU (>1 jr): effect blijft
- Kasari e.a., 2012:
 - FU (5 jr): effect taal blijft
- Stickles-Goods e.a., 2013:
 - Geschikt voor beperkte groep

NL

- Buruma & Blijd-Hoogewys
 - NM > VM (VSCG)
- Planning
 - Datacollectie tot 2015

Mede namens

Infantteam

- Dr. Monique van Haeringen
- Marrit Buruma
- Titia Prinsen
- Anja Talboom
- Marloes van der Veen
- Sandra Schriemer

Autismeteam

- Dr. Carl Blijd
- Aletta Huizinga
- Annelies Wattenburg
- Kim-Ellen Jager
- Krista van Nieuwenhuizen
- Marije Nijholt
- Muriëlle Turkensteen
- Nienke Hoekstra

- INTER-PSY Bureaudienst: dagelijks, 050-3643409
- Infantteam: infant@inter-psy.nl
tel. spreekuur: di, 13-14 uur (ook voor ouders)